

SOTE-YHTENÄ PROJEKTI

Näyttöjen yhteensovittaminen Ylivieskan ammattiopistossa

Katja Koski

Kehittämishankeraportti
Kesäkuu 2007

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Koski, Katja	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 47	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐	
Työn nimi SOTE-YHTENÄ PROJEKTI Näyttöjen yhteensovittaminen Ylivieskan ammattiopistossa		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu, Jyväskylä		
Työn ohjaaja(t) Vuortama-Räsänen, Marja		
Toimeksiantaja(t) YSO, Ylivieskan ammattiopisto, Ylivieska		
Tiivistelmä Työni tavoitteena oli selvittää millaisia käsityksiä työpaikkaohjaajilla on ammattiosaamisen näytöistä ja näyttötutkinnoista. Ammattiosaamisen näyttö ja näyttötutkinto ovat koulutuksen järjestäjän ja työelämän yhteistyössä suunnittelema, toteuttama ja arvioima työtilanne tai työprosessi. Ammattiosaamisen näyttöjen käyttöönottoa on valmisteltu vuodesta 2000 yli kolmenkymmenen ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjän toteuttamissa, Euroopan Sosiaalirahaston rahoittamissa ja Opetushallituksen organisoimissa ammatillisen koulutuksen kehittämishankkeissa, näyttöpilottiprojekteissa. Kehittämistyötä on tuettu myös tutkimustoiminnalla. Tämä SOTE-YHTENÄ tutkimushanke on toteutettu Ylivieskan ja Oulun ammattiopistojen toimeksiannosta ja rahoitettu ESR-varoin. Tutkimus osoittaa, että työpaikkaohjaajat suhtautuvat näyttöihin pääasiassa myönteisesti. Näyttömenetelmien arviointi on vaikeaa. SOTE-YHTENÄ arviointiaineisto koettiin hyväksi. Vaikuttaa myös siltä, että näytöille asetetut tavoitteet toteutuvat pääsääntöisesti työelämän edustajien käsitysten mukaan.		
Avainsanat (asiasanat) ammattiosaamisen näyttö, näyttötutkinto, arviointi		
Muut tiedot		

Author(s) Katja Koski	Type of Publication Development project report	
	Pages 47	Language Finnish
	Confidential ☐	
Title SOTE-YHTENÄ PROJECT		
Degree Programme Vocational Teacher Education		
Tutor(s) Vuortama-Räsänen, Marja		
Assigned by YSO, Vocational institute of Ylivieska		
Abstract <p>The purpose on this survey was to find out what kind of workplace instructors have concerning vocational skills demonstration and competence. A skills demonstration and competence test are a work situation or process planned and carried out together with an education organiser and working life.</p> <p>The reform has been prepared from the year 2000 in over thirty pilot projects carried out by vocational collages, organised by the National Board of Education and funded by the European Social Fund. That developing work has been supported by researches such as this one. This research (SOTE-YHTENÄ) is done on assignment for the Vocational institute of Ylivieska and Oulu and funded by the European Social Fund.</p> <p>According to this research, workplace instructors have mainly a positive view of skills demonstrations and competence tests. Skills demonstration and competence test technology assessment is very difficult. SOTE-YHTENÄ evaluation data is good. It also seems that requirements of the skills demonstration and competence test very common meet the need of working life representatives.</p>		
Keywords vocational skills demonstration, competence test, assessment		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

JOHDANTO	5
1 NÄYTÖT LÄHIHOITAJAKOULUTUKSESSA	8
1.1 Ammattiosaamisen näyttö	8
1.2 Näyttötutkinto	10
2 SOTE-YHTENÄ HANKE	12
2.1 Kehittämishankkeen toteutus	14
3 TULOSTEN TARKASTELUA	16
3.1 Lomakkeiden selkeä ulkoasu	18
3.2 Työväline arviointiin	18
3.3 Uusia näkökulmia työhön	19
3.4 Yhteistyö ammattiopiston ja työelämän välillä	20
3.5 Kokonaisuutena yhteen sovitettu lomake	20
4 SOTE-YHTENÄ PROJEKTIN ARVIOINTIA	21
4.1 Ylivieskan ammattiopiston tulosten arviointia	23
5 POHDINTAA	24
LÄHTEET	27
LIITTEET	28
LIITE 1: Kirje	28
LIITE 2: Kysely	29
LIITE 3: Yhteen sovitettu arviointilomake, HOHU	32

JOHDANTO

Sosiaali- ja terveysalan työelämän ja koulutuksen yhteistyö vaatii jatkuvaa arviointia, kehittämistä ja vahvistamista. Lähihoitajaksi valmistuvalla tulee olla sellainen työelämän edellyttämä ammattitaito, että hän työllistyy omalle ammattialalleen, suoriutuu alansa vaihtelevista tehtävistä myös muuttuvissa oloissa ja kehittää ammattitaitoaan läpi elämänsä. Ammatillista koulutusta järjestävät oppilaitokset pyrkivät toiminnallaan kohottamaan väestön ammatillista osaamista, kehittämään toiminta-alueensa työelämää, vastaamaan sen osaamistarpeisiin ja edistämään työllisyyttä. Koulutusta järjestettäessä tulee olla yhteistyössä elinkeinoelämän ja muun työelämän kanssa. (L630/1998). Luukkaisen (2005) mukaan yhteistyön lisääntyminen on tulevaisuudessa opettajuuden tärkein muutos verrattuna perinteeseen. Aikaisemmin yhteistyö oppilaitosten ja työelämän välillä on ollut hyvin rutiininomaista, yhteistyö on rajoittunut lähinnä työharjoittelupaikkojen hankkimiseen. (Luukkainen 2005, 126-129.)

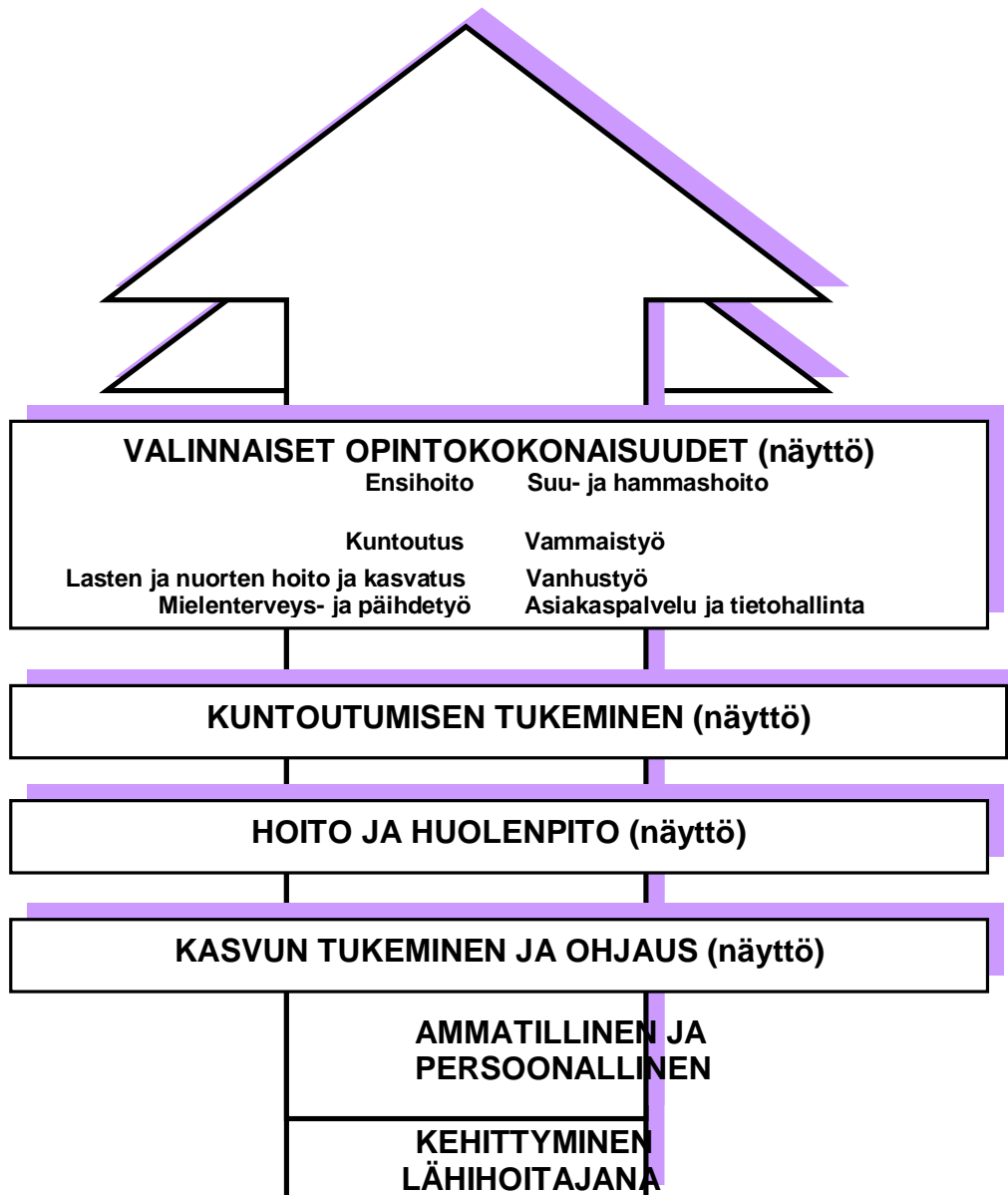
Näyttöjen käyttöönotto lähihoitajakoulutuksessa (liite 1) on luonut haasteita yhteistyölle oppilaitosten ja työelämän välille. Ammatillinen perustutkinto voidaan suorittaa joko opetussuunnitelman perusteiden mukaisena koulutuksena tai näyttötutkintona. Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettaviin tutkintoihin liitettiin näyttöön perustuva osoitus ammatillisten opintojen tavoitteiden saavuttamisesta elokuusta 2006 alkavasta koulutuksesta lukien. Ammattiosaamisen näyttöjen käyttöönottoa on valmisteltu vuodesta 2000 yli kolmenkymmenen ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjän toteuttamissa, Euroopan Sosiaalirahaston rahoittamissa ja Opetushallituksen organisoimissa ammatillisen koulutuksen kehittämishankkeissa.

Näyttötutkintojärjestelmä perustettiin vuonna 1994 säädetyllä ammattitutkintolailla (306/1994) ja sitä täydentävällä asetuksella (308/1994). Koulutuslainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä ammattitutkintolaki kumottiin ja näyttötutkintojärjestelmää koskevat säädökset siirrettiin vähäisin muutoksin lakiin ja asetukseen ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (L 631/1998 ja A 812/1998), jotka tulivat voimaan vuoden 1999 alussa. Näyttötutkinnot ovat vähitellen vakiinnuttaneet asemansa koulutusjärjestelmässä. (Näyttötutkinto-opas 2003, 11)

Näyttöjen tavoitteena on ensisijaisesti parantaa koulutuksen laatua ja samalla lisätä koulutuksen vetovoimaisuutta. Työpaikan esimiehen ja työpaikkaohjaajien opastus ja perehdytys kuuluvat laadukkaaseen yhteistyöhön.

Työskentelen opettajana Ylivieskan ammattiopistolla, jossa opetan sosiaali- ja terveysalan perustutkinnossa lähihoitajia. Kehittämishankkeeni käsittelee näyttöjen yhteensovittamista Ylivieskan ammattiopistossa ja on osa SOTE YHTENÄ- projektia. Kehittämishankkeeni tavoitteena on selvittää minkälaisia toiveita työelämän edustajilla on koskien näyttöjen yhteensovittamista. Yhteen sovitettujen lomakkeiden tarkoituksena on yhdistää ammattiosaamisen näyttö ja näyttötutkinto arviointiaineistot. Saatavan palautteen perusteella voimme Ylivieskan ammattiopistossa kehittää opiskelijoiden ja ennen kaikkea työelämän ohjausta sekä opiskelijoiden arviointia.

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN PERUSTUTKINTO, LÄHIHOITAJA

Kuvio 1. Lähihoitajatutkinnon osat

1 NÄYTÖT LÄHIHOITAJAKOULUTUKSESSA

1.1 Ammattiosaamisen näyttö

Ammattiosaamisen näytöllä tarkoitetaan koulutuksen järjestäjän ja työelämän yhteistyössä suunnittelemaa, toteuttamaa ja arvioimaa työtilannetta tai työprosessia. Ammattiosaamisen näytössä arvioidaan kunkin ammatillisen opintokokonaisuuden keskeinen osaaminen. (kuviot 2) Opiskelija osoittaa keskeisen ammatillisen osaamisen käytännön töissä työpaikalla. Näytöt sijoittuvat koko koulutuksen ajalle ja ne annetaan kaikista opintokokonaisuuksista. Ammattiosaamisen näytöt antavat työelämälle mahdollisuuden vaikuttaa alalle valmistuvien työntekijöiden ammatilliseen osaamiseen. Ammattiosaamisen näytöt toteutetaan käytännössä seuraavasti. (Hakala 2006, 9)

Suunnittelu

Opiskelija suunnittelee näytön työpaikkaohjaajan ja opettajan avustuksella ennen näyttöä. Opettaja hyväksyy opiskelijan henkilökohtaisen näyttösuunnitelman ennen näytön toteutusta.

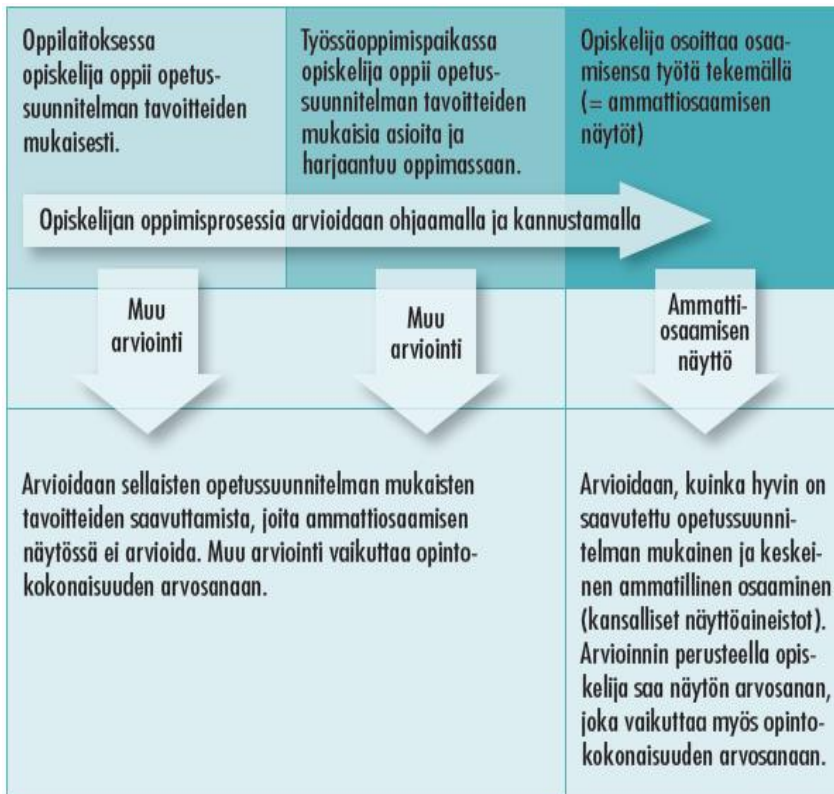
Toteutus

Näytöt annetaan pääasiassa työssäoppimisjaksolla, todellisissa työtehtävissä. Näyttö täydennetään tarvittaessa muualla (oppilaitoksessa tai muussa työpaikassa). Työpaikkaohjaaja seuraa ja havainnoi opiskelijan näyttöä. Hän voi tarvittaessa ohjata ja vastata opiskelijan kysymyksiin. Näytön kesto riippuu työstä tai työtehtävistä.

Näyttöjen arviointi

Näytössä työpaikkaohjaaja tekee oman arviointinsa arviointilomakkeelle. Hän voi tarvittaessa kerätä palautetta asiakkailta ja muilta työntekijöiltä. Myös opiskelija arvioi oman osaamisensa ennen arviointikeskustelua arviointilomakkeelle. Näytön jälkeen järjestetään arviointikeskustelu, johon osallistuvat opiskelija, työpaikkaohjaaja ja opettaja. Arviointikeskustelussa arvioidaan opiskelijan näyttö antamalla arvosana ja perustelemalla arviointi.

Kuvio 2. Ammattiosaamisen näyttö osana arviointia (Aro 2006)

1.2 Näyttötutkinto

Näyttötutkinto on aikuisille suunniteltu tutkinnon suoritus tapa, joka on ammattitaidon hankkimistavasta riippumaton. Näyttötutkinnossa tunnustetaan virallisesti aikaisempi osaaminen. Näyttötutkintoon osallistuvan tutkinnon suorittajan, jolla ei ole aikaisempaa alan koulutusta, edellytetään osallistuvan valmistavaan koulutukseen. Valmistavan koulutuksen laajuus on vähintään 80 opintoviikkoa.

Koulutuksen järjestäjä huolehtii näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/98) ja sosiaali- ja terveysalan tutkinnon perusteiden mukaan näytöt suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhteistyössä työelämän kanssa.

Tutkinto suoritetaan aidoissa työtilanteissa käytännön työtä tekemällä. Tutkinnon suorittaja työskentelee pääsääntöisesti näytön arvioijan työparina työyksikön normaaleissa työtehtävissä. Näytöt annetaan tutkinnon osa kerrallaan. Näyttöympäristö määräytyy henkilökohtaisesti tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaan. Näyttöympäristöjen tulee olla monipuolisia. Asianmukaiset tilat, laitteet ja välineet mahdollistavat monipuolisen työskentelyn näytön aikana. Työyhteisön ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö takaavat ammatin kehittämisen ja näyttöjen oikeudenmukaisen arvioinnin.

Näytöissä arvioidaan työn tekemistä ja työyhteisössä toimimista valtakunnallisten arviointikriteereitten perusteella. Näytön työelämäarvioijan tulee olla ensisijaisesti lähihoitaja tai aiemman kouluasteen tutkinnon suorittanut henkilö. Hänellä on oltava riittävä työkokemus sosiaali- ja terveysalalta ja hänen tulee olla perehtynyt arvioitavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin. Lisäksi arvioijakoulutus on edellytys asianmukaiselle näytön arvioinnille. Näyttöjen arvosanat muodostavat tutkintotodistuksen arvosanat. Lähihoitajan tutkintotoimikunnan puheenjohtaja allekirjoittaa tutkintotodistukset.

Lähihoitajat ja aiemman kouluasteen tutkinnon suorittaneet henkilöt ovat ensisijaisia näytön työelämäarvioijia. Tällöin läihoidon ammatin ydin välittyy aidoimmin tutkinnon suorittajalle. Ammattitaidon arvioijiksi valittujen henkilöiden tehtävämäärittelyissä tulee ottaa huomioon arviointitehtävään varattu riittävä aika.

Arviointikeskustelu on kolmikantainen ja näytön arvosana muodostetaan tässä keskustelussa. On tärkeää, että arviointiin vaikuttavat asiat on kirjattu tarkasti. painottaa työelämän arvioijien riittävää koulutusta. Tavoitteena tulee olla, että koko työyksikkö on perehtynyt näyttöjen vastaanottamiseen ja ammattitaidon arviointiin

2 SOTE-YHTENÄ HANKE

Kehittämishankkeeni kuuluu osana SOTE YHTENÄ- projektia. Tehtäväni ja tavoitteeni on kehittämishankkeen avulla saada palautetta näyttöjen yhteensovittamisesta työelämän edustajilta koskien näyttöjen vastaanottamista. Näyttöjen yhteensovittaminen tarkoittaa käytännössä sitä, että lähihoitajien ammattiosaamisen näyttö ja näyttötutkinnon näyttö arviointiaineistot ovat samalla lomakkeella. Koska vielä tänä päivänä on hyvin kirjavaa käytäntöä näyttöjen arvioinneissa, on SOTE YHTENÄ- projektin tavoitteena löytää yhtenäinen ratkaisu käytännön arviointiin. Projektin kokonaistavoitteena on edistää valtakunnallisten yhteistyöverkostojen syntymistä ammattiosaamisen näyttöjä ja näyttötutkinnon näyttöjä toteuttavien välillä.

Näyttöjen yhteensovittamismahdollisuuksien selvittäminen sosiaali- ja terveysalalla (SOTE YHTENÄ) projektissa selvitetään näyttöjen, näyttötutkinto- ja näyttöjärjestelmän yhteensovittamisen mahdollisuuksia lähihoitaja-, farmanomi/lääketeknikko- ja hammaslaboranttikoulutuksessa. Toteutusaikataulu projektilla on 17.5.2004 -31.12.2007.

Projektissa otetaan huomioon laki ja asetus ammatillisesta koulutuksesta (L631/1998 ja A603/1998) sekä laki ja asetus ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (L630/1998 ja A812/1998), sosiaali- ja terveysalan, lääkealan ja hammastekniikan perustutkintojen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet, Opetushallituksen näyttötutkintoja koskevat yleiset määräykset ja ohjeet sekä opetussuunnitelmaperusteisen koulutuksen näyttölinjaukset. Lähihoitajan tutkintotoimikunta edellyttää, että oppilaitokset sitoutuvat käyttämään valtakunnallisia näyttötutkinnon arviointilomakkeita, joten projektissa kehitettyjä yhteen sovitettuja arviointilomakkeita on kokeiltu lähihoitajakoulutuksessa ammattiosaamisen näytöissä.

Projektia hallinnoi Oulun seudun ammattiopisto, Kontinkankaan yksikkö. Projektin yhteistyöoppilaitoksia ovat Helsingin sosiaali- ja terveysalan oppilaitos, Koulutuskeskus Salpaus, Hyvinvointipalvelujen tulosityksikkö (Lahti), Svenska yrkesinstitutet (Vaasa), Jyväskylän sosiaali- ja terveysalan oppilaitos, Jyväskylän aikuisopisto, Koulutuskeskus Tavastia, sosiaali- ja terveysala (Hämeenlinna), Ylivieskan ammattiopisto, Turun ammatti-instituutti, sosiaali- ja terveysala. Osalla mukana olevista oppilaitoksista on vankka kokemus opetussuunnitelmaperusteisen koulutuksen

näyttöjen kehittämistyöstä ja ammattiosaamisen näytöistä ja osalla on hyvä näyttötutkintojen tuntemus.

Tutkintokohtaiset työryhmät suunnittelevat ja laativat yhteen sovitettuja arviointilomakkeita asiantuntijaopettajien ja alueen työelämän kanssa. Projektin oppilaitokset vastaavat kokeilumallin käytännön toteutuksesta (eri osapuolten perehdytys, testaus, palautteen kokoaminen), arvioinnista ja raportoinnista. Ylivieskan ammattiopisto vastaa hoito ja huolenpito arviointilomakkeen testauksesta ja kokeilusta. (Liite 3)

Työryhmät ovat

1. lähihoitaja katu, kutu eli kasvun tukeminen ja ohjaus, kuntoutumisen tukeminen, tässä ryhmässä koulutuskeskus Salpaus, koulutuskeskus Tavastia ja Jyväskylän ammattiopisto ja aikuisopisto
2. lähihoitaja hohu, hoito ja huolenpito, **Ylivieskan ammattiopisto** ja Svenska yrkesinstitutet
3. lähihoitaja sahu, sairaanhoito ja huolenpito, Oulun seudun ammattiopisto, Kontinkankaan yksikkö ja Helsingin sosiaali- ja terveysalan oppilaitos
4. lääketeknikko/farmanomi, Oulun seudun ammattiopisto, Kontinkankaan yksikkö, Turun ammatti-instituutti ja Svenska yrkesinstitutet
5. hammaslaborantti, Helsingin sosiaali- ja terveysalan oppilaitos
6. ensihoito, Oulun seudun ammattiopisto, Kontinkankaan yksikkö

Kehittämishankkeen aikataulu

ELOKUU - LOKAKUU 2006

Lomakkeiden laadinta ja kohderyhmien valinnat (YSO)

MARRASKUU 2006

Tutkintotoimikuntien arviointipalaute kehitetyistä näyttöaineistoista lomakkeiden testaus

JOULUKUU 2006- HUHTIKUU 2007

Arviointilomakkeet + kysely (Katja)

14 – 15.2.2007 Hämeenlinna, Yhteistyöpäivät

- esittely YSO:n toiminnasta ja alustavia kyselyn tuloksia

15.5.2007 Helsinki, tiedotustilaisuus tuloksista

Sote yhtenä-projektin esittely 6 -7.6.2007 Oulu

- valmiiden tulosten esittely ja arviointi
- 7.6.2007 työyhteisöille tiedotustilaisuus

2.1 Kehittämishankkeen toteutus

Ammattiosaamisen näyttöjen kokeilussa mukana olleissa oppilaitoksissa projektin toimijoina olevat opettajat tiedottivat opiskelijoita, työpaikkaohjaajia ja opettajia yhteen sovitettua arviointilomakkeen käytöstä ja kyselystä. Oppilaitoksilla oli käytettävissä tiedotuskirje, jota oli mahdollisuus käyttää kokeiluun osallistuvien perehdytyksessä sekä kyselylomaketta jaettaessa ja lähetettäessä. Opiskelijoille tiedotettiin oppilaitoksissa pidetyissä työssäoppimisen infotilaisuuksissa. Kokeiluryhmän opiskelijoita arvioineet työpaikkaohjaajat ja opettajat osallistuivat infoon tai saivat henkilökohtaisen perehdytyksen projektista ja siihen liittyvästä kokeilusta eli arviointilomakkeen käytöstä ja kyselyn toteutuksesta (liite 2).

Kokeiluun liittyen työpaikkaohjaajilla oli mahdollisuus tarvittaessa soittaa tai ottaa sähköpostitse yhteyttä projektista vastaaviin toimijoihin oppilaitoksissa. Työssäoppimisen ohjauksen ohjaavat opettajat antoivat myös tarvittaessa ohjausta yhteen sovitettujen arviointilomakkeiden ja kyselyjen täyttämiseen.

Ylivieskan ammattiopistossa yhteen sovitettu aineisto (liite 3) käytiin läpi ammattiosaamisen näyttöä arvioivien osapuolten kesken. Yhteensä 30 työssäoppimispaikkaa osallistui Ylivieskan ammattiopistossa järjestettyyn Sote-Yhtenä kokeiluun. Työssäoppimispaikkoihin lähetettiin kirje (liite 1) noin neljä viikkoa ennen jakson alkamista. Kirjeessä kerrottiin alustavasti yhteen sovitettua aineiston testaamisesta ja kerrottiin tulevasta työssäoppimista ohjaavan opettajan antamasta ohjauksesta työpaikkaohjaajille. Osa työpaikkaohjaajista sai henkilökohtaista ohjausta ennen opiskelijoiden saapumista työpaikkaan. Lisäksi kyseiset työpaikkaohjaajat ja opiskelijat saivat ohjausta opiskelijoiden toisen työssäoppimisviikon alussa, jolloin kerrattiin vielä arviointilomakkeesta arvioinnin kohteet ja kriteerit. Ohjauskeskustelussa käytiin läpi arviointilomakkeet ja ohjaajilla oli mahdollisuus kysellä epäselviä asioita. Keskusteluissa käytiin läpi esimerkiksi, miten käytännössä voidaan arvioida opiskelijan teoretietoa. Opiskelijalla oli

myös mahdollisuus kysellä epäselviä asioita. Yksi työpaikkaohjaajista oli yhteydessä infojen lisäksi puhelimitse useita kertoja tarkentaen arviointikriteereitä.

Kaikki työpaikkaohjaajat palauttivat kyselylomakkeet opettajille näyttöjen arvioinnin yhteydessä. Koodasivat vastaukset Exel –taulukkoon ja luokittelin avointen kysymysten vastaukset.

3 TULOSTEN TARKASTELUA

	1= täysin eri mieltä	2= jokseenkin eri mieltä	3= jokseenkin samaa mieltä	4= täysin samaa mieltä
1.			5	25
2.			10	20
3.		1	12	17
4.		12	8	10
5.	2	13		15
6.				30
7.			4	26
8.			4	26

Kuvio 3. Työpaikkaohjaajien vastaukset kohtaan C.

Kyselyyn osallistui 30 työpaikkaohjaaja, joten vastausprosentti oli 100%. Jokainen ohjaaja palautti kyselylomakkeen opiskelija arviointikeskustelun jälkeen opettajalle. Näin saimme kaikilta kyselyyn osallistujilta kyselylomakkeet heti, joten vastausprosenttimme oli sen vuoksi hyvä.

Huolellisesta perehdytyksestä huolimatta työpaikkaohjaajien oli vaikea vastata kyselylomakkeen ensimmäiseen kysymykseen, olivatko he arvioineet ammattiosaamisen näyttöä, vaikka kyselylomake jaettiin heille ammattiosaamisen näytön arvioinnin jälkeen. Toisaalta jotkut vastaajat eivät olleet omasta mielestään käyttänyt yhteen sovitettua lomaketta lainkaan, vaikka sillä he olivat juuri arvioineet opiskelijan.

Arviointilomakkeen rakennetta pidettiin hyvänä ja selkeäkäyttöisenä. Hyvänä koettiin se, että lomakkeessa näkyy ammattiosaamisen näyttöjen ja näyttötutkintoperusteisten näyttöjen välinen ero. Työpaikkaohjaajien näkökulmasta yhdistetty lomake toisi selkeyttä niille, jotka arvioivat sekä ammattiosaamisen näyttöjä että näyttötutkintoja. Samalla lomakkeella voitaisiin arvioida ammattiosaamisen näyttöjä ja näyttötutkintoa ja lomakkeen yhdistetty rakenne helpottaisi arviointia.

Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että arviointilomakkeen avulla arvioidaan työelämässä vaadittavaa ammattiosaamisen ydintä. Arviointilomake toimii hyvänä työvälineenä niin ammattiosaamisen näytön arvosanan muodostamisessa kuin tutkinnon osan arvosanaa päätettäessä ja dokumentoitaessa.

Arviointikriteerien avulla oli 50 % mielestä helppo erotella osaamisen tasot. 50 % oli sitä mieltä, että kiitettävän ja hyvän välinen ero saisi olla vielä selkeämpi. Paikoin yhteen sovitettun arviointilomakkeen kriteerit koettiin edelleen epäselviksi ja vaikeiksi ymmärtää. Toisaalta kuitenkin koettiin, että arviointilomakkeen avulla on helppo sisäistää, mitä opiskelijan tulisi hallita. Työpaikkaohjaajat kaipasivat myös lisää käytännön läheisyyttä sekä selkeämpää eroa osaamisen tasojen välillä.

Avoimet kysymykset D ja E olen luokitellut työpaikkaohjaajien nostamista asioista kokonaisuuksiksi. Kehityshankkeeni luotettavuutta ja laadukkuutta olen täydentänyt työpaikkaohjaajien kirjoitusten lainauksilla. Pääkohdat, joita työpaikkaohjaajat nostivat esille, olivat seuraavat: selkeä lomakkeen ulkoasu, työvälinen arviointiin, uusia näkökulmia työhön, yhteistyö ammattiopiston ja työelämän välillä ja kokonaisuutena yhteen sovitettu lomake.

3.1 Lomakkeiden selkeä ulkoasu

Osa opiskelijoiden työpaikkaohjaajista kauhistutti ensin arviointilomakkeen paksuus, mutta oivallettuaan lomakkeen käytön ja tarkoituksen suhtautuivat siihen myönteisesti. Kokonaisuudessaan arviointilomaketta pidettiin suhteellisen selkeänä ja käytännöllisenä. Joissakin palautteissa yhteen sovitettu arviointilomake koettiin pitkäksi.

”aluksi hirvitti aineiston paksuus, mutta loppujen lopuksi aineisto terävöitti arviointi tosi paljon”

3.2 Työväline arviointiin

Työpaikkaohjaajat näkevät uudessa arviointilomakkeessa kunkin opintokokonaisuuden kaikki arviointikriteerit, mikä auttaa kokonaisvaltaisen kuvan muodostamisessa tutkinnosta. Arviointilomaketta pidettiin hyvänä työvälineenä työpaikkaohjaajien näkökulmasta. Uusi lomake palvelee myös työelämässä siten, että samat arvioijat arvioivat useimmiten sekä ammattiosaamisen näyttöjä että näyttötutkintojen näyttöjä. Samaan tutkintoon tehdyt eri tavalla jäsennetyt lomakkeet ovat aiheuttaneet hämmennystä arvioijien keskuudessa.

”yhteen sovitetusta arviointilomakkeesta tulee riittävästi esille kaikki arvioinnin kohteet, vaikka niitä onkin kappalemääräisesti vähemmän verrattuna käytössä olevaan arviointilomakkeeseen. Mielestäni uusi lomake tuntuisi soveltuvan molempiin näyttöihin”

Toisaalta yhteen sovitettu arviointilomake voi lisätä sekaannusta, joten kaikkien osapuolten perehdytys on tärkeää onnistuneen ammattiosaamisen näytön tai näyttötutkinnon suorittamiseen. Myös oppilaitoksissa tarvitaan jatkuvaa perehdyttämistä näyttöjärjestelmän ja näyttötutkintojärjestelmän käsitteisiin, toteutuksiin ja arviointikriteereihin. Vastaajien joukossa oli myös sellaisia, jotka halusivat, että ammattiosaamisen ja näyttötutkinnon arviointilomakkeet olisivat erilliset.

”Päällekkäisyyksiä. Arviointilomake epäselvä, koska aikuisopiskelijoiden ja nuorten opiskelut on yhdistetty. Eri arviointilomake selventäisi asiaa.”

Työpaikkaohjaajien palautteista nousee selkeästi esille, että kriteereitä toivotaan edelleen selkeämmäksi ja tasokuvauksia enemmän erotteleviksi. Arviointikriteereistä työelämän edustajat antavat edelleen palautetta, että ne ovat vaikeaselkoisia, liian teoreettisia ja epäselviä. Myös osaamistasojen (tyytyttävä, hyvä ja kiitettävä) kuvauksissa on ristiriitaisuutta, ne ovat vaikeasti tulkittavia, eivätkä ne erottele osaamista.

”arviointikriteerit saisivat olla lähempänä käytännön työtä, eli selkeämmin esitettynä ja konkreettisemmassa muodossa”

” hyvän ja kiitettävän välillä on hiuksenhieno raja, esim. sanat empaattinen tai joustavasti. Mielestäni yksi sana ei riitä, pitää tehdä selkeämmäksi”

”On hyvä kun konkreettisesti pääsee käytännössä näyttämään osaamistaan esim lääkehoidon osaaminen kriteereissä hyvä”

3.3 Uusia näkökulmia työhön

Ammattiosaamisen näytön tarkoituksena on osoittaa kunkin ammatillisen opintokokonaisuuden keskeisintä osaamista. Opiskelijoiden ohjaus ja arviointi edellyttää työpaikkaohjaajilta taitoa analysoida omaa työtään. Työpaikkaohjaajista osa koki, että näyttöjen arviointi yhteen sovitettun lomakkeen avulla on tuonut omaankin työhön uusia näkökulmia.

”Ohjaustyöni on tarkentunut ja kriteerejä pohtiessa oma työkin on saanut uusia näkökulmia. Olen oppinut itse näytöstä paljon.”

3.4 Yhteistyö ammattiopiston ja työelämän välillä

Osa työpaikkaohjaajista koki, että näyttöjen yhteensovittaminen on lisännyt yhteistyötä Ylivieskan ammattiopiston ja työelämän välillä. Ohjaukseen oli käytetty resursseja eli opettajilla oli aikaa ohjata työpaikkaohjaajia arviointilomakkeissa. Työpaikoilla toivottiin, että opettajat jalkautuisivat työpaikoille nykyistä useammin.

Yhteistyö on vastavuoroista; työelämää tarvitaan näyttöjen toteuttamiseen ja työelämän edustajat vaikuttavat puolestaan oppilaitoksessa tapahtuvan opetuksen sisältöihin.

”näyttöjen ansioista työelämäyhteistyö parantui siis tämä kokeilu on lähentänyt koulun ja meidän välejä”

”Henkilökohtainen opastus todella hyvä uuden lomakkeiston käytössä”

3.5 Kokonaisuutena yhteen sovitettu lomake

Kokonaisuutena työpaikkaohjaajilla oli hyvä kokemus yhteen sovitetusta lomakkeesta. Tilanne oli joillekin vastaajista aivan uusi kokemus ja toiset olivat jo arvioineet näyttöjä muutaman kerran.

Ammattiosaamisen näytöt ja näyttötutkintojärjestelmä aiheuttavat kentällä sekaannusta ja hämmennystä. Usean työpaikkaohjaajan toiveena oli, että järjestelmät yhtenäistettäisiin samalle lomakkeelle. Tärkeimpänä kuitenkin pidettiin sitä, että kaikki lähihoitajakoulutusta antavat oppilaitokset käyttäisivät samaa lomaketta. Näin työpaikkaohjaajien työ arvioinnissa helpottuisi huomattavasti.

Tilanne uusi ja haastava, mutta myönteinen kokemus koko näyttöprosessista ja kokeilusta”

”mahtava lomake, voisiko olla kaikissa kouluissa sama. Se helpottaisi tosi paljon.”

4 SOTE-YHTENÄ- PROJEKTIN ARVIOINTIA

Projektin työryhmätyöskentelyssä on käyty erittäin tarkkaan läpi opetussuunnitelman perusteiden tavoitteet, näyttötutkinnon valtakunnalliset arviointilomakkeet ja kansallisen näyttöaineiston lomakkeet, joten projektilla on merkitystä myös opetussuunnitelmien perusteiden päivittämistyössä näyttöjen kehittämistyön lisäksi. Projektin tuottamaa tietoa on tarkoituksenmukaista hyödyntää opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteiden uudistamisessa.

Projekti on edennyt aikataulussaan. Alun vaikeuksien jälkeen projekti on sujunut hyvin sekä yhteistyö eri oppilaitosten kanssa on ollut kiinteää ja antoisaa. Kokeilu on lisännyt eri järjestelmien tuntemusta sekä oppilaitoksissa että työpaikoilla. Työpaikoissa kaivataan kuitenkin vielä enemmän tietoa järjestelmien muistakin eroista kuin arviointilomakkeista.

Projektissa mukana olevat oppilaitokset ovat sitä mieltä, että arvioitaessa tämän hetkisiä tuloksia voidaan nähdä, että projektin tekemä työ on oikeilla linjoilla. Projektin aikana on saatu luotua yhteen sovitut arviointilomakkeet projektin tavoitteiden mukaisesti. Tämä on toimijoiden mielestä selkiyttänyt projektissa toimimista. Arviointilomakkeiden laatiminen on edellyttänyt keskustelua lähihoitajan ammattitaitovaatimuksista. Työskentelyn avulla on rakennettu yhteistä näkemystä lähihoitajan työssä vaadittavista osaamisalueista, mikä helpottaa opiskelijoiden ja tutkinnon suorittajien arviointia jatkossa. Projektin vahvuuksia ovat olleet yhteistyön tehostuminen oppilaitosten ja muiden projektien kesken.

Kokeilutoiminta ja muu palautteitten kerääminen on toteutunut suunnitelmien mukaisesti. Osalla oppilaitoksista on hankalinta ollut saada palautetta työelämän edustajilta. Syynä ei varmasti ole ollut piittaamattomuus projektia kohtaan, vaan käytettävissä olevan ajan niukkuus. Tietoa ja perehdytystä kaivataan myös järjestelmien eroavaisuuksista, koska yhä edelleen erot ja järjestelmissä käytettävät käsitteet tuottavat vaikeuksia ja sekaannuksia työelämässä.

Projektin etenemistä arvioidaan koko projektin ajan jäsennellyllä ja suunnitellulla **laadunvarmennuksella**, jonka toteuttavat erikoistutkija, dosentti, FM Seija Mahlamäki-Kultanen ja tutkija, YTM Raili Hakala Tampereen yliopistosta, Ammattikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskuksesta. Laadunvarmennuksessa ja ulkoisessa arvioinnissa keskeistä on

kumppanuuden ja kumppanuudessa syntyvien tulosten arviointi, laadukas projektin toteutus ja luotettavat tulokset.

Tähän mennessä toteutettujen kokeilujen ja palautteiden pohjalta projektin toimijat ovat sitä mieltä, että tiedottamista tulisi tehostaa työelämässä, koska näyttötutkinnon ja ammattiosaamisen näyttöjen erot ovat edelleen epäselviä. Työskentely projektissa on lisännyt kehittämistyöhön osallistuneiden opettajien ja työelämäedustajien ymmärrystä kahden järjestelmän eroista, kehittämishaasteista ja vahvuuksista. SOTE-YHTENÄ- projekti onnistuu toivottavasti hyvin ja saamme käytännöllisen arviointilomakkeen näyttöjen arvioimiseen.

4.1 Ylivieskan ammattiopiston tulosten arviointia

Ylivieskan ammattiopiston tulosten arviointia kriittisesti tarkasteltaessa tehtyjen selvitysten ja kerättyjen palautteiden pohjalta voin todeta, että työelämässä on edelleen vaikea erottaa ammattiosaamisen näyttöjä ja näyttötutkintoja toisistaan. Vastaja arvioivat näyttöjen mahdollisen yhteensovittamisen tuovan mukanaan selkeyttä, tasavertaisuutta ja ajan säästöä. Näyttöjen selkeytyminen merkitsisi päällekkäisyyksien poistumista, käytännön selkiytymistä työpaikoilla ja vähentäisi asioiden sekoittamista toisiinsa.

Keskustelua on tärkeä ylläpitää kaiken aikaa ja Ylivieskan ammattiopistossa tulee panostaa säännölliseen ja jatkuvaan tiedottamiseen ja perehdyttämiseen kaikille osapuolille, jotka osallistuvat ammattiosaamisen näyttöjen ja näyttötutkintojen toteutukseen ja arviointiin. Näyttöjen kehittämiseen liittyvissä tutkimuksissa on todettu, että näytöt lisäävät käytännön ja teorian yhteensovittamista sekä kehittävät oppilaitoksessa käytettäviä opiskelumenetelmiä (Stenström 2001, Vehviläinen 2004) Oman kehittämishankkeen tiimoilta voin yhtyä eri tutkimuksien samansuuntaisiin tuloksiin.

Opettajan työhön näytöt ja yhteensovittaminen on tuonut ja tuo tulevaisuudessa yhä lisää haasteita. Opettajan tehtävänä on vastata näyttöjen käytännön suunnittelusta ja toteutuksesta yhdessä työelämän edustajien ja opiskelijoiden kanssa. Ylivieskan ammattiopiston opettajan tehtävissä tulee korostumaan entistä enemmän työelämän yhteyksien organisointi sekä ymmärrys yrityselämän lainalaisuuksista.

POHDINTAA

Kokonaisuutta pohtiessani ammattiosaamisen näytön ja näyttötutkinto näytön yhteen sovitettu aineisto on käytännön kannalta hyvä asia. Lähihoitajan ammattiin valmistuvat opiskelijat suorittavat työpaikoilla samoja tehtäviä huolimatta siitä, ovatko he opiskelleet opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa vai valmistuvatko ammattiin näyttötutkinnon kautta.

Näyttöjen yhteen sovittamisen arviointilomake tuottaa hankkeeni perusteella työpaikkaohjaajille työvälineen, joka on suhteellisen helppo käyttää. Työpaikkaohjaajien mukaan asiaan perehdyttäminen ja näyttöaineiston läpivieminen olivat osoittaneet näyttöjen arvioinnit ennakoitua yksinkertaisimmiksi toteuttaa. Aineistolla ja ennen kaikkea arvioinnilla oli koko työyhteisöä kehittävä vaikutus. Työpaikkaohjaajat olivat työryhmissä käyneet läpi yhteen sovitettua aineistoa ja todenneet sen käyttökelpoiseksi. Koska useasti työpaikat ottavat vastaan eri oppilaitosten opiskelijoita, ovat arviointilomakkeet hyvin erilaisia. SOTE-YHTENÄ- projekti koettiin hyvänä asiana, koska se toisi toivon mukaan yhtenäisen arvioinnin kaikille lähihoitajaopiskelijoille ympäri Suomen.

Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on tuottaa työelämässä tarvittavaa ammattiosaamista, kohottaa ammatillisen osaamisen tasoa, kehittää työelämää ja vastata sen osaamistarpeisiin, edistää työllisyyttä sekä tukea elinikäistä oppimista. Ammatillisen koulutuksen kehittämisessä on keskeistä koulutuksen ja työelämän lähentäminen. Tiivistyvä yhteistyö oppilaitosten ja työelämän välillä lisää työelämän mahdollisuuksia vaikuttaa siihen, millaista ammatillista osaamista työelämään siirtyvillä opiskelijoilla on. Työelämäyhteistyötä parhaimmillaan ovat työssäoppiminen ja ammattiosaamisen näytöt; työtä tekemällä opitaan osa opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisista asioista ja ammattiosaamisen näytöillä arvioidaan opintojen keskeinen osaaminen yhdessä työelämän kanssa.

Työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytön suunnittelu työssäoppimisjakson alussa selkeyttää sekä opiskelijalle että myös työpaikkaohjaajalle, mitä ko. jaksolla pitää oppia, mitä osaamista arvioidaan ja millaisia kriteerejä arvioinnissa käytetään. Siksi tavoitteet ja ammattiosaamisen näytön kriteerit on hyvä käydä yhdessä läpi heti työssäoppimisjakson alussa ja suunnitellaan, missä työtehtävissä / miten opiskelija omaa osaamistaan kehittää ja missä vaiheessa työssäoppimista ja mitä töitä tehden opiskelija ammattiosaamistaan näyttää.

Omaa opettajuutta ajatellen tehtävää on hyvin paljon hyvien käytänteiden löytämiseksi. Yhteiskunnassa ja koulumaailmassa eletään jatkuvien muutosten aikaa. Tulevaisuudessa yhteistyö merkitys eri puolten kanssa tulee kasvamaan. Oman ammatillisen kasvuni voin nähdä jatkumona, jossa minulla tulee olla refleктоiva työote. Oman työn yksilöllinen ja yhteisöllinen arviointi onkin osa kehittymisen keskeistä osaa. Palautteen antaminen opiskelijalle hänen toiminnastaan on yksi keskeinen tehtävä niin opettajalle kuin työpaikkaohjaajalle. Opiskelijoiden palautetta näytöistä ja arvioinnista kerätään tällä hetkellä Ylivieskan ammattiopistossa Järkevä-projektin tiimoilta. Projektin tulosten perusteella pystymme edelleen kehittämään arviointia ja näyttöjen järjestämistä.

Palaute on tärkeää kaikessa inhimillisessä toiminnassa. Palaute on kuin peili, jonka avulla ihminen voi peilata omaa toimintaansa ja joka auttaa häntä pohtimaan toimintansa merkitystä, syitä ja seurauksia. Arvioinnin tulee tukea opiskelijan myönteistä minäkuvan kehittymistä ja kasvua ammatti-ihmisenä. Näin ollen arvioinnissa olennaista on ohjaaminen, eikä vain arvosanojen antaminen.

Opettajan työssä on hallittava lähihoitaja alan sisältö sekä teoreettisesti että käytännöllisesti. Pelkästään teoreettinen sisällön hallinta ei riitä, vaan on tiedettävä ja tiedostettava, miksi opetettava asiasisältö on tärkeää osata ja hallita. Opettajan työ on muuttunut näyttöjen tulon jälkeen yhä enemmän suunnittelijan, ohjaajan, kannustajan ja tukijan työksi. Näyttöjen ohjaaminen vaatii tietoa työelämän toimintaympäristöistä ja niiden kehittymisestä sekä näkemystä siitä, mitä ammatillista osaamista tulevaisuudessa tarvitaan.

Oppilaitoksen sisäisen toiminnan kehittämisessä tarvitaan jokaisen opettajan yhteisöllisiä kehittämisvalmiuksia ja ymmärrystä organisaation toiminnasta. Tämä edellyttää hyviä ja ennen kaikkea toimivia yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. Näitä taitoja tarvitaan oman työyhteisön lisäksi yhteistyösuhteissa työelämään niin alueellisesti, kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Itselleni SOTE-YHTENÄ- projekti on mahdollistanut kehittämishankkeen tiimoilta uusia näkökulmia näyttöjen vastaanottamiseen ja ohjaamiseen sekä tietysti arviointiin. Olen toiminut opettajan roolissa vasta muutaman vuoden, joten näyttöjä olen enempi ottanut vastaan työpaikkaohjaajan roolissa. Projektin kautta olen päässyt syvällisemmin tarkastelemaan näyttöjen järjestämistä ja siihen liittyviä asioita. Näyttötutkintomestarin koulutus työn ohessa on tutustuttanut minut eri lakipykälin ”viidakoon.”

Uusien yhteistyöverkostoiden luominen on ollut mielenkiintoisaa ja ennen kaikkea opettavaista. Eri työpaikoissa käynnit ovat olleet hyödyllisiä itselleni. Työpaikkakäynneillä olemme miettineet esimerkiksi sitä, onko työpaikassa mahdollisuutta näyttää kaikki vaadittavat kriteerit ja onko heille resursseja ohjata ja arvioida opiskelijoita.

Kokonaisuudessaan kehittämistä löytyy jatkossakin monelta eri saralta koskien näyttöjä ja arviointia sekä yhteistyötä työelämän edustajien kanssa. Yhteistyöllä elinkeinoelämän ja työpaikkojen kanssa varmistetaan, että koulutus vastaa työelämää ja on ajantasaista. Opintoihin kuuluva työssäoppiminen ja näytöt edistävät työllistymistä ja varmistavat, että koulutus vastaa työelämän osaamistarpeita.

Monipuoliset kansalliset ja kansainväliset oppimisympäristöt antavat laaja-alaiset perusvalmiudet sekä erikoistuvaa osaamista, joiden turvin voi sijoittua työelämään, suoriutua alansa vaihtelevista tehtävistä myös muuttuvissa oloissa. Itselläni on ollut mahdollisuus ohjata lähihoitajaopiskelijoita Virossa ja Espanjassa. Kansainvälisyyteen kasvun tavoitteena onkin se, että tulemme toimeen tulevaisuudessa monikulttuurisessa ympäristössä ja olemme suvaitsevaisia sekä tietysti kielitaitoisia. Tulevaisuuden tavoitteena onkin se, että näyttöjä pystyttäisiin myös antamaan ja arvioimaan muuallakin kuin Suomessa. Siihen tarvitaan kuitenkin lisää tietoja ja taitoja sekä ennen kaikkea uusi kehittämishanke.

LÄHTEET

Aro, A. 2006. Ammattiosaamisen näytöt. Opetushallitus.

Hakala, R. 2006. Ammattiosaamisen näyttöjen vaikutus opetusjärjestelyihin ja opetusmenetelmiin – vain hyviä ajatuksia vai todellista toiminnan muutosta. Opetushallitus.

Laki ammatillisesta koulutuksesta 630/1998

Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 631/1998

Luukkainen, O. 2005. Opettajan matkakirja tulevaan. Juva.

Näyttötutkinto-opas. 2003. Käsikirja tutkintojen järjestäjille ja tutkintotoimikunnille. Opetushallitus.

Stenström, M-L. 2001. Näytöt ammatillisessa peruskoulutuksessa. Kokemuksia ja tutkimustarpeita. Opetushallitus.

Vehviläinen, J. 2004. Ammattiosaamisen näytöt – kokemuksia, asenteita ja ennakko-odotuksia. Opetushallitus.

LIITTEET

LIITE 1: Kirje

Hyvät sosiaali- ja terveysalan työelämän edustajat

Ylivieskan ammattiopistossa on meneillään ESR-rahoitteinen näyttöjen yhteensovittamismahdollisuuksien selvittäminen sosiaali- ja terveysalalla (SOTE YHTENÄ) -projekti, joka toteutetaan yhteistyössä Opetushallituksen ja sosiaali- ja terveysalan oppilaitosten kanssa. Tavoitteena on laatia yhdessä laadittujen linjausten pohjalta yhteensovitettu malli, jota kokeillaan ja arvioidaan projektin aikana valtakunnallisesti sosiaali- ja terveysalan oppilaitoksissa. Projektia hallinnoi Oulun seudun ammattiopisto, Kontinkankaan yksikkö ja yhteistyökumppaneina Ylivieskan ammattiopiston lisäksi on kahdeksan muuta sosiaali- ja terveysalan oppilaitosta eri puolilta Suomea.

Projektissa on toteutettu työelämäkartoitus (Nyyssölä, 2005) ja opettajille kohdennettu kysely (projektin koordinoitimi, 2005) näyttöihin liittyvistä kokemuksista, kehittämisehdotuksista ja yhteensovittamismahdollisuuksista. Selvitysten pohjalta Sote Yhtenä –projektin työryhmät ovat kehittäneet yhteensovitettuja arviointilomakkeita käytettäväksi ammattiosaamisen näytöissä ja näyttötutkinnoissa.

Yhteensovitetuista arviointilomakkeista kerätään palautetta kyselylomakkeella työelämän edustajilta, opettajilta ja opiskelijoilta/tutkinnon suorittajilta sekä arviointilomaketta kokeillaan projektissa mukana olevissa oppilaitoksissa. Kokeiluryhmillä käytetään kehitettyjä arviointilomakkeita – itse näytön toteutukseen ei tule muutoksia.

Tutkija, YTM Raili Hakala kerää arviointitietoa yhteen sovitetuista arviointilomakkeista haastatteluin. Haastateltavat valitaan systemaattisella otannalla projektin palautekyselyyn vastanneista. Otantaa varten projektin yhteyshenkilöt toimittavat yhteystietoluettelon kyselyyn vastanneista.

Antamanne palaute on erittäin tärkeää ammattiosaamisen näyttöjen ja näyttötutkintojen kehittämisen kannalta, joten toivomme myönteistä suhtautumista kokeiluun/kyselyyn!

Annamme mielellämme lisätietoja!

Yhteistyöterveisin

Katja Koski

Ylivieskan ammattiopisto

katja.koski@kam.fi

Päivi Heinonen

Ylivieskan ammattiopisto

paivi.heinonen@kam.fi

LIITE 2: Kysely

KYSELY yhteen sovitetusta arviointilomakkeesta

Arvoisa Vastaaja,

Näyttöjen yhteensovittamismahdollisuuksien selvittäminen sosiaali- ja terveysalalla (Sote Yhtenä) –projekti selvittää näyttöjen yhteensovittamismahdollisuuksia lähihoitajakoulutuksessa. Projektissa on toteutettu työelämäkartoitus (2005) ja opettajille kohdennettu kysely (2005) näyttöihin liittyvistä kokemuksista ja kehittämisehdotuksista. Selvitysten pohjalta Sote yhtenä –projektin työryhmät ovat kehittäneet yhteen sovitettuja arviointilomakkeita käytettäväksi ammattiosaamisen näytöissä ja näyttötutkinnoissa. Oheisen kyselyn avulla keräämme mielipiteitäsi kehitetyistä arviointilomakkeista. Perehdy liitteenä olevaan arviointilomakkeeseen ja vastaa sen jälkeen kyselyyn.

Kiitämme vastauksestasi. Mielipiteesi ovat arvokkaita näyttöjen kehittämistyössä.

Yhteistyöterveisin

Katja Koski ja Päivi Heinonen

Ylivieskan ammattiopisto

A. MIHIN OPINTOKOKONAISUUTEEN/TUTKINNON OSAAN ANTAMASI PALAUTE LIITTYY?

sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, lähihoitaja

opintokokonaisuus/tutkinnon osa _____

B. OLEN ARVIOINUT

näyttötutkintoja _____

ammattiosaamisen näyttöjä _____

en kumpaakaan _____

C. MITÄ MIELTÄ OLET ALLA OLEVISTA VÄITTÄMISTÄ.

Vastausvaihtoehdot: 1= täysin eri mieltä, 2= jokseenkin eri mieltä, 3= jokseenkin samaa mieltä,

4= täysin samaa mieltä

1. Arviointilomakkeen ulkoasu on selkeä	1	2	3	4
2. Arvioinnin kohteet ovat ymmärrettäviä.	1	2	3	4
3. Arviointilomake toimii apuvälineenä arviointikohteiden arvosanojen muodostamisessa	1	2	3	4
4. Arvioinnin kriteerit ovat ymmärrettäviä.	1	2	3	4
5. Arviointikriteerien avulla on helppo erotella osaamisen tasot.	1	2	3	4
6. Arviointilomakkeen avulla arvioidaan työelämässä vaadittavaa ammattitaitoa	1	2	3	4
7. Arviointilomake toimii työvälineenä ammattiosaamisen näytön arvosanan muodostamisessa.	1	2	3	4
8. Arviointilomake toimii työvälineenä tutkinnon osan arvosanaa päätettäessä ja dokumentoitaessa (näyttötutkinto).	1	2	3	4

D. MITÄ HYVÄÄ ARVIOINTILOMAKKEESSA/ARVIOINTIKRITEEREISSÄ ON?

E. MITÄ KEHITETTÄVÄÄ ARVIOINTILOMAKKEESSA/ARVIOINTIKRITEETEISSÄ ON?

LIITE 3: Yhteen sovitettu arviointilomake, HOHU

SOTE YHTENÄ –projektin
yhteen sovitettu arviointilomake

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN PERUSTUTKINTO, LÄHIHOITAJA
AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖ/ NÄYTTÖTUTKINTO

AMMATTITAIDON ARVIOINTI

HOITO JA HUOLENPITO

OPISKELIJA/TUTKINNON OSAN SUORITTAJA

RYHMÄTUNNUS

NÄYTTÖAIKA

NÄYTTÖPAIKKA

TYÖELÄMÄN NÄYTÖN ARVIOIJA/TYÖNANTAJA (ei koske ammattiosaamisen näyttöä)

NIMI

AMMATTI

TYÖELÄMÄN NÄYTÖN ARVIOIJA/TYÖNTEKIJÄ

NIMI

AMMATTI

OPPILAITOKSEN ARVIOIJA

Arviointiasteikko on viisiportainen, tyydyttävä (1, 2), hyvä (3, 4) ja kiitettävä (5). Arviointikriteeristössä on kuvattu tasot tyydyttävä 1, hyvä 3 ja kiitettävä 5. Arviointi annetaan arviointikohteittain. Mikäli tutkinnon suorittaja ei saavuta vähintään tyydyttävä 1 arvosanaa jostakin arviointikohteesta, arvosana on hylätty. Kaikista arviointikohteista kirjoitetaan arvosanan perusteena olevat havainnot.

Opiskelija/tutkinnon suorittaja noudattaa sosiaali- ja terveysalan työntekijältä vaadittavaa salassapitovelvollisuutta (laki ammatillisesta koulutuksesta 601 /2005 33 §, laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 602/2005, 16§).

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit				
	TYYYDYTTÄVÄ (T1)	X	HYVÄ (H3)	X	KIITETTÄVÄ (K5)
Työprosessin hallinta	Opiskelija/ tutkinnon suorittaja		Opiskelija/ tutkinnon suorittaja		Opiskelija/ tutkinnon suorittaja
<u>Ammattiosaamisen näytös- ja näyttötutkinnoissa</u> 1. Oman toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi 2. Hoito- ja palvelusuunnitelman hyödyntäminen	1) asettaa työryhmän jäsenenä tavoitteet omalle toiminnalleen ottaen huomioon asiakkaan tarpeita, kertoo tavoitteistaan työryhmälle, toteuttaa suunnitelmaansa ja arvioi toimintaansa. 2) käyttää hoito- ja palvelusuunnitelmia sovitulla tavalla työryhmän jäsenenä ja toimii suunnitelmallisesti työtilanteissa.		1) perustelee suunnitelmaansa työryhmälle, toteuttaa suunnitelmaansa joustavasti ja arvioi toimintaansa 2) laatii ja käyttää hoito- ja palvelusuunnitelmia ja hallitsee työtilanteita kokonaisuuksina.		1) esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja suunnitelmaansa, toteuttaa suunnitelmaansa joustavasti ja tilannekohtaisesti ja arvioi kriittisesti omaa toimintaansa 2) laatii, käyttää ja arvioi hoito- ja palvelusuunnitelmia ja hallitsee työprosessien kokonaisuuden joustavasti.

Havaintoja opiskelijan/tutkinnon suorittajan toiminnasta

ARVOSANA:

Hylätty	T1	T2	H3	H4	K5
---------	----	----	----	----	----

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit				
	TYYYDYTTÄVÄ (T1)	X	HYVÄ (H3)	X	KIITETTÄVÄ (K5)
Työtehtävän hallinta	Opiskelija/ tutkinnon suorittaja		Opiskelija/ tutkinnon suorittaja		Opiskelija/ tutkinnon suorittaja
<u>Ammattiosaamisen näytös- ja näyttötutkinnoissa</u> Perushoito 1. Henkilökohtaisesta puhtaudesta ja pukeutumisesta huolehtiminen (ei tarkkailu- ja hoitolaitteessa olevan potilaan vuodepesu) 2. Syömisestä ja juomisesta huolehtiminen (ei letkuruokinta, gastrostooma ja parenteraalinen ravitsemus) 3. Erittämisestä huolehtiminen (ei katetrointi eikä avanteen hoito) 4. Hengityksen ja verenkierron seuranta ja turvaaminen 5. Liikkumisessa avustaminen 6. Unen ja levon tarpeesta	1) huolehtii asiakkaan henkilökohtaisesta puhtaudesta ja pukeutumisesta sovitulla tavalla (peseytymisessä avustaminen, pesujen suorittaminen, ihonhoito, suun ja hampaiden hoito, käsien ja jalkojen hoito) 2) huolehtii asiakkaan monipuolisen ruoan ja juoman riittävydestä ja toteuttaa työryhmän jäsenenä ruokailuun liittyvän perushoidon. 3) auttaa asiakasta erittämistilanteissa (virtsaaminen, ulostaminen, pahoinvointi ja oksentelu) ja huolehtii asiakkaan intymiteettisuojausta 4) mittaa oikein asiakkaan hengitystiheyden, pulssin ja verenpaineen sekä tiedottaa mittaustuloksista sovitulla tavalla 5) avustaa työryhmän jäsenenä asiakasta liikkumisessa tai asentohoidossa/liikeharjoituks		1) huolehtii asiakkaan henkilökohtaisesta puhtaudesta ja pukeutumisesta yksilöllisesti 2) järjestää miellyttävän ja esteettisen ruokailutilanteen asiakkaan yksilöllisistä tarpeista lähtien 3) auttaa asiakasta yksilöllisesti erittämistilanteissa 4) tarkkailee ja tunnistaa muutoksia asiakkaan tilassa ja tiedottaa niistä tilanteen mukaisesti 5) avustaa asiakasta liikkumisessa, tunnistaa		1) soveltaa puhtauteen ja pukeutumiseen liittyviä vaihtoehtoisia auttamismenetelmiä ja ottaa huomioon asiakkaan voimavarat itsenäisesti toimien 2) soveltaa ruokailutilanteissa vaihtoehtoisia auttamismenetelmiä ja ottaa huomioon asiakkaan voimavarat itsenäisesti toimien 3) soveltaa erittämistilanteissa vaihtoehtoisia auttamismenetelmiä asiakkaan voimavarojen mukaisesti itsenäisesti toimien 4) tarkkailee ja tunnistaa muutokset asiakkaan tilassa, toimii muuttuneessa tilanteessa asianmukaisesti ja tiedottaa tilanteen vaatimalla tavalla 5) avustaa, ohjaa ja kannustaa asiakasta

huolehtimi- nen	<p>issa tai molemmissa</p> <p>6) huolehtii asiakkaan unen ja levon tarpeesta (päivälepo ja yöuni)</p>	<p>asiakkaan voimavaroja ja tukee hänen omatoimisuuttaan</p> <p>6) tunnistaa asiakkaan nuk-kumiseen vaikuttavia ulkoisia ja sisäisiä tekijöitä ja tukee asiakkaan toimin-takykyä ylläpitävää uni-valverytmiä</p>	<p>liikkumaan voimavarojensa mukaisesti ja tukee hänen omatoimisuuttaan</p> <p>6) tuntee ja käyttää vaih-toehtoisia keinoja tukies-saan asiakkaan toiminta-kykyä ylläpitävää ja edis-tävää univalverytmiä</p>
--------------------	---	--	---

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit			
	TYDYTTÄVÄ (T1)	X	HYVÄ (H3)	X KIITETTÄVÄ (K5)
Työtehtävän hallinta	Opiskelija/ tutkinnon suorittaja		Opiskelija/ tutkinnon suorittaja	Opiskelija/ tutkinnon suorittaja
<u>Ammattiosaamisen näytös- ja näyttötutkinnoissa</u>				
7. Yksilöllisistä sosiaalisista, psyykkisistä ja henkisistä tarpeista huolehtiminen	7) huolehtii työryhmän jäsenenä asiakkaan yksilöllisistä sosiaalisista (esim. ihmis-suhteet), psyykkisistä (esim. asiakkaan kokemus turvallisuus) ja henkisistä tarpeista (esim. elämän-katsomus).		7) huolehtii osittain itsenäisesti mainitusta työtehtävästä.	7) huolehtii itsenäisesti ko. työtehtävästä.
8. Lääkehoito	8) tuntee yleisimmät lääke- muodot, annostelee lääkkeet aseptiikkaa noudattaen virheettömästi asiakaskohtaisiin annoksiin ja antaa lääkkeet p.o., rect., s.c. ja i.m. asiakkaalle ohjeiden mukaan.		8) tietää tavallisimmat lääke- keaineryhmät, lääke- muodot ja antotavat, annostelee ja antaa lääkkeet asiakkaalle virheettömästi, noudattaa aseptiikkaa ja ottaa huomioon työ- ja ympäristönsuo- jeluohjeet sekä esittää perus- teluja toiminnalleen.	8) hallitsee tavallisimmat lää- keaineryhmät, lääke- muodot ja antotavat, annostelee ja antaa lääkkeet asiakkaalle virheet- tömästi, käsittelee lääkkeitä aseptisesti, noudattaa lääke- keiden käsittelyssä työ- ja ympäristönsuojeluohjeita, perustelee toimintansa
9. Lääkkeiden vaikutusten tarkkailu	9) etsii ohjattuna tietoja lääke- keiden vaikutuksista ja sivu- vaikutuksista Pharmaca Fen- nicasta, tarkkailee lääkkeiden vaikutuksia ja sivuvaikutuk- sia ohjeiden mukaan sekä tiedottaa ohjattuna suullisesti ja kirjallisesti havainnoistaan.		9) käyttää Pharmaca Fen- nicaa tietolähteenä asiakkaan käyttämien lääkkeiden vai- kutusten ja sivuvaikutusten tarkkailussa ja tiedottaa suullisesti ja kirjallisesti havainnoistaan	9) käyttää Pharmaca Fenni- caa ja tarkkailee lääkkeiden vaikutuksia ja sivuvaikutuk- sia omatoimisesti osana asiakkaan kokonaisuhoitoa sekä tiedottaa itsenäisesti suullisesti ja kirjallisesti havainnoistaan
10. Asiakkaan lääkehoidon ohjaus	10) opastaa ja neuvoo asiakasta lääkemääräysten uusimisessa ja yksittäisissä lääkehoitoasioissa		10) opastaa ja neuvoo asia- kasta lääkemääräysten uusi- misessä sekä ohjaa asiakasta lääkkeiden käytössä, säilyt- tämisessä ja hävittämisessä sää- dösten asettamissa rajoissa.	10) opastaa ja neuvoo asiakasta lääkemääräysten uusimisessa, ohjaa asiakasta tilanteen mukaisesti lääkkei- den käytössä, säilyttämisessä ja hävittämisessä

				säädösten ja vastualueensa rajoissa.
--	--	--	--	---

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit			
	TYDYTTÄVÄ (T1)	X	HYVÄ (H3)	X KIITETTÄVÄ (K5)
Työtehtävän hallinta	Opiskelija/ tutkinnon suorittaja		Opiskelija/ tutkinnon suorittaja	Opiskelija/ tutkinnon suorittaja
<p><u>Ammattiosaamisen näytös- ja näyttötutkinnoissa</u></p> <p>Kotitaloudenhoito</p> <p>11. Tarveaineiden hankinta ja ruoanvalmistus (perusruoan ja leivonnaisten valmistaminen, yleisimmät erityisruokavaliot, kuten vähälaktoosinen/laktoositon, ruoka-allergiat huomioidaan ja gluteeniton, diabeteksen, sydän- ja verisuonisairauksien, lihavuuden ja ummetuksen ennaltaehkäisyssä ja hoidossa käytetty ruokavalio)</p> <p>12. Kodin ja asiakkaan lähiympäristön puhtaanapidosta huolehtiminen (wc- ja pesutilojen, keittiön, oleskelu- ja eteistöjen ja makuu-tilojen puhtaanapito)</p> <p>13. Vaatehuolto (pyykin lajittelu, hoito-ohje-merkintöjen tulkinta, konepesu asianmukaisella pesuohjelmalla, kuivattaminen ja jälkikäsittely)</p> <p><u>Lisäksi näyttötutkinnoissa</u></p> <p>14. <i>Ensiapu</i></p>	<p>11) valmistaa perusruokaa ja leivonnaisia sekä yleisimpien erityisruokavalioiden mukaista ruokaa ohjeiden mukaan ja ottaa huomioon liikalihavuuden ehkäisyn ja hoidon ruoanvalmistuksessa</p> <p>12) huolehtii sovitulla tavalla asiakkaan kodin ja lähiympäristön puhtaanapidosta ja turvallisuudesta</p> <p>13) huolehtii vaatehuollon tehtävistä ohjeiden mukaisesti</p>		<p>11) suunnittelee ja valmistaa ravitsemuksellisesti täysipainoista perusruokaa ja leivonnaisia sekä yleisimpien erityisruokavalioiden mukaista ruokaa</p> <p>12) huolehtii asiakkaan kodin ja lähiympäristön puhtaanapidosta, viihtyisyydestä ja turvallisuudesta ja työskentelee osittain itsenäisesti.</p> <p>13) huolehtii vaatehuollon tehtävistä osittain itsenäisesti</p>	<p>11) suunnittelee ja valmistaa ravitsemuksellisesti täysipainoisia ateriakokonaisuuksia ottaen huomioon asiakkaan tarpeet ja omatoimisuuden, suoriutuu itsenäisesti työtehtävistään ja auttaa asiakasta huolehtimaan omatoimisesti ravitsemuksestaan</p> <p>12) huolehtii asiakkaan kodin ja lähiympäristön puhtaanapidosta, viihtyisyydestä ja turvallisuudesta työkseen itsenäisesti ja asiakaslähtöisesti</p> <p>13) huolehtii vaatehuollon tehtävistä itsenäisesti ja asiakaslähtöisesti</p>

	<i>14) Osaa antaa ensiavun ja peruselvytyksen</i>		<i>14) Osaa antaa ensiavun ja peruselvytyksen</i>		<i>14) Osaa antaa ensiavun ja peruselvytyksen</i>

Havaintoja opiskelijan/tutkinnon suorittajan toiminnasta

ARVOSANA:

Hylätty	T1	T2	H3	H4	K5
----------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit					
	TYDYTTÄVÄ (T1)	X	HYVÄ (H3)	X	KIITETTÄVÄ (K5)	X
Työn perustana olevan tiedon hallinta	Opiskelija/ tutkinnon suorittaja		Opiskelija/ tutkinnon suorittaja		Opiskelija/ tutkinnon suorittaja	
<u>Ammattiosaamisen näytös- ja näyttötutkinnossa</u> 1. Perushoitoa, kansanterveydellisiä riskejä ja sosiaalisten ongelmien perusteita sekä anatomian ja fysiologian perusteita koskevan tiedon hyödyntäminen 2. Lääkehoidon perusteita koskevan tiedon hyödyntäminen 3. Ruoanvalmistuksen ja erityisruokavalioiden perusteita sekä puhtaanapidon ja vaatehuollon perusteita koskevan tiedon hyödyntäminen <u>Lisäksi näyttötutkinnossa</u> 4. Kansansairauksia koskevan tiedon hyödyntäminen 5. Peruspalveluja ja toimeentuloturvaa koskevan tiedon hyödyntäminen	1) perustelee toimintaansa työtilanteissa tiedoilla ihmisen tarpeista ja hyvinvoinnin edellytyksistä, elimistön normaalista rakenteesta ja toiminnasta, kansanterveydellisistä riskeistä ja sosiaalisista ongelmista, mutta perustelu ei ole aina kattavaa. 2) perustelee toimintaansa työtilanteissa tiedoilla lääkehoidon perusteista, mutta perustelu ei ole aina kattavaa. 3) perustelee toimintaansa työtilanteissa tiedoilla ruoan-valmistuksen, erityisruoka-valioiden, puhtaanapidon ja vaatehuollon perusteista, mutta perustelu ei ole aina kattavaa 4) Tuntee yleisimmät kansansairaudet (sydän- ja verisuonitaudit, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, mielen-terveysongelmat, tarttuvat taudit ja yleisimmät allergiat)		1) perustelee ratkaisunsa ja toimintatapansa 2) perustelee ratkaisunsa ja toimintatapansa 3) perustelee ratkaisunsa ja toimintatapansa		1) perustelee ratkaisunsa ja toimintansa asiakaslähtöisesti ja kattavasti muuttuvissa työtilanteissa 2) perustelee ratkaisunsa ja toimintansa asiakaslähtöisesti ja kattavasti muuttuvissa työtilanteissa 3) perustelee ratkaisunsa ja toimintansa asiakaslähtöisesti ja kattavasti muuttuvissa työtilanteissa. 4) Hallitsee yleisimmät kansansairaudet 5) Hallitsee sosiaali- ja terveydenhuollon perus-	

	<p>5) Tuntee sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut ja toimeentuloturvan pääpiirteissään</p>		<p>palvelut sekä toimeentulo-turvan, ymmärtää niiden merkityksen potilaiden/asiakkaiden hyvinvoinnin turvaajina ja osaa ohjata potilasta/asiakasta käyt-tämään niitä hänen tarpeis-taan lähtien</p>
--	---	--	---

5) Tuntee sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut ja toimeentuloturvan, ymmärtää niiden merkityksen potilaiden/asiakkaiden hyvinvoinnin turvaajina sekä pyrkii ohjaamaan potilaita/asiakkaita niiden käytössä

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit				
	TYDYTTÄVÄ (T1)	X	HYVÄ (H3)	X	KIITETTÄVÄ (K5)
Työn perustana olevan tiedon hallinta	Opiskelija/ tutkinnon suorittaja		Opiskelija/ tutkinnon suorittaja		Opiskelija/ tutkinnon suorittaja
<u>Lisäksi näyttötutkinnossa</u> 6. Psykkiset ja sosiaaliset tekijät sairastamisessa	6) Osa kysyttäessä perustella työtään psyykkisten ja sosiaalisten tekijöiden merkityksellä ihmisen sairastamisessa ja paranemisessa		6) psyykkisten ja sosiaalisten tekijöiden merkityksellä ihmisen sairastamisessa ja paranemisessa		6) Työssä näkyy psyykkisten ja sosiaalisten tekijöiden merkityksen tunteminen ihmisen sairastamisessa ja paranemisessa

Havaintoja opiskelijan/tutkinnon suorittajan toiminnasta

ARVOSANA:

Hylätty	T1	T2	H3	H4	K5
----------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit				
	TYDYTTÄVÄ (T1)	X	HYVÄ (H3)	X	KIITETTÄVÄ (K5)
Työturvallisuuden hallinta	Opiskelija/ tutkinnon suorittaja		Opiskelija/ tutkinnon suorittaja		Opiskelija/ tutkinnon suorittaja
<u>Ammattiosaamisen näytös- ja näyttötutkinnoissa</u>					
1. Työsuojeluohjeiden noudattaminen	1) noudattaa työpaikan työsuojeluohjeita (fysikaaliset, kemialliset ja biologiset työolosuhdetekijät) ja työpaikan sähkö- ja paloturvallisuusmääräyksiä ja käyttää asianmukaista työasua ja tarvittavia suojaimia		1) torjuu työn aiheuttamia terveysvaaroja ja -haittoja ja ylläpitää omalta osaltaan hyvää ilmapiiriä työpaikalla		1) ehkäisee ennalta työn aiheuttamia riskitekijöitä sekä ylläpitää omalta osaltaan hyvää ilmapiiriä työpaikalla sekä tunnistaa siihen haitallisesti vaikuttavia asioita
2. Aseptiikan noudattaminen	2) toimii työpaikan hygieniakäytäntöjen ja aseptisen työjärjestyksen mukaisesti ja huolehtii henkilökohtaisesta hygieniastaan (mm. käsien pesu/ desinfektio) niin, ettei aiheuta tartuntoja		2) perustelee toimintaansa ammatillisilla tiedoilla aseptiikasta ja hygieniasta		2) soveltaa aseptisen toiminnan periaatteita uusissa työtilanteissa ja perustelee tekemänsä ratkaisut ja toimintatapansa ammatillisilla tiedoilla
3. Ergonomian noudattaminen	3) käyttää oikeita siirtotekniikoita ja siirron apuvälineitä		3) käyttää ergonomisesti oikeita työasentoja työskentelynsä eri vaiheissa.		3) työskentelee ergonomisesti oikein sekä ennaltaehkäisee työn aiheuttamia tapaturmia ja vammoja.

Havaintoja opiskelijan/tutkinnon suorittajan toiminnasta

ARVOSANA:

Hylätty	T1	T2	H3	H4	K5
---------	----	----	----	----	----

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit			
	TYDYTTÄVÄ (T1)	X	HYVÄ (H3)	X KIITETTÄVÄ (K5)
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen	Ópiskelija/ tutkinnon suorittaja		Ópiskelija/ tutkinnon suorittaja	Ópiskelija/ tutkinnon suorittaja
<u>Ammattiosaamisen näytös- ja näyttötutkinnossa</u> 1. Oppimistaidot Itsearviointi 2. Ongelmanratkaisutaidot 3. Vuorovaikutus-, viestintä ja yhteistyötaidot Vuorovaikutus, viestintä ja moniammatillinen yhteistyö 4. Eettiset ja esteettiset taidot Ammattietiikan noudattaminen	1) ottaa vastaan palautetta ja muuttaa toimintaansa saamansa palautteen perusteella sekä arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan, mutta tarvitsee niissä vielä ohjausta. 2) hakee oma-aloitteisesti ohjausta pulmatilanteissa. 3) kohtaa asiakkaan asiallisesti ja toimii vastuullisesti työryhmässä sekä tiedottaa havainnoistaan suullisesti, kirjallisesti tai tietoteknisiä välineitä käyttäen tai näillä kaikilla tavoilla. 4) noudattaa tutuissa työtilanteissa sosiaali- ja terveysalan toimintaperiaatteita sekä ottaa huomioon ympäristön esteettisiä ominaisuuksia.		1) ottaa vastaan ja antaa palautetta sekä muuttaa toimintaansa saamansa palautteen perusteella ja arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan. 2) perustelee pulmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla 3) kohtaa asiakkaan ammatillisesti ja edistää asiakkaan hyvinvointia vuorovaikutuksellisin keinoin sekä toimii vastuullisesti ja yhteistyökykyisesti työyhteisössä. 4) noudattaa työtilanteissa sosiaali- ja terveysalan toimintaperiaatteita ja arvioi ympäristön esteettisten ominaisuuksien vaikutuksia asiakkaan hyvinvointiin.	1) hankkii, jäsentää ja arvioi tietoa sekä soveltaa aiemmin opittua muuttuvissa työtilanteissa, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan. 2) perustelee tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla ja esittää pulmatilanteissa realistisia ja rakentavia ratkaisuvaihtoehtoja ja löytää joustavia ratkaisuja uusissa tilanteissa 3) kohtaa erilaisia asiakkaita ammatillisesti ja edistää asiakkaan hyvinvointia oma-aloitteisesti ja yksilöllisesti vuorovaikutuksellisin keinoin ja työskentelee joustavasti työryhmän jäsenenä. 4) noudattaa muuttuvissa työtilanteissa sosiaali- ja terveysalan toimintaperiaatteita ja perustelee toimintaansa sekä kehittää ympäristön esteettisyyttä asiakkaan hyvinvoinnin

					edistämiseksi.
--	--	--	--	--	----------------

Havaintoja opiskelijan/tutkinnon suorittajan toiminnasta

ARVOSANA:

Hylätty	T1	T2	H3	H4	K5
---------	----	----	----	----	----

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit					
	TYDYTTÄVÄ (T1)	X	HYVÄ (H3)	X	KIITETTÄVÄ (K5)	X
Yhteiset painotukset	Opiskelija/ tutkinnon suorittaja		Opiskelija/ tutkinnon suorittaja		Opiskelija/ tutkinnon suorittaja	
1. Kestävän kehityksen edistäminen (taloudellisuus, energiasäästäminen, jätteiden lajittelu, ympäristöystävällisten tuotteiden käyttö jne.)	1) valitsee ja käyttää ympäristöä säästäviä työtapoja ja -materiaaleja työryhmän jäsenenä.		1) edistää omalla ympäristömyönteisellä toimintavallaan kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista		1) ohjaa ja kannustaa asiakkaita ympäristöä säästävien valintojen tekemisessä.	

Havaintoja opiskelijan/tutkinnon suorittajan toiminnasta

ARVOSANA:

Hylätty	T1	T2	H3	H4	K5
----------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Tutkinto

Tutkinnon osa

Näyttöympäristö

Näytön ajankohta

Tutkinnon suorittaja

Ryhmä

Kokonaisarvio:

Hylätty	Tyydyttävä T1	Tyydyttävä T2	Hyvä H3	Hyvä H4	Kiitettävä K5
---------	------------------	------------------	------------	------------	------------------

Perustelut kokonaisarvioille

Allekirjoitukset

Paikka ja päivämäärä

Työelämän
arvioija/työnantaja

Työelämän
arvioija/työntekijä

Tutkinnon järjestäjän arvioija

nimen selvennys
 näyttötutkintomestari

nimen selvennys
 näyttötutkintomestari

nimen selvennys
 näyttötutkintomestari

Olen osallistunut arviointikeskusteluun ja saanut arviointipäätöksen tiedokseni

---

Tutkinnon suorittaja

---

nimen selvennys